

сурсів: виробництво молока має зрости з 12658,7 тис. тонн у 2000 році до 13429,7 тис. тонн у 2003 р.

В процесі аналізу необхідно приділяти увагу стану складських запасів матеріальних ресурсів. В силу специфіки молочного виробництва запаси сировини на підприємствах відсутні, а тому основна увага в даному напрямку має бути сконцентрована на основних та допоміжних матеріалах, запчастинах тощо. Як показало дослідження, часто фактичні розміри запасів не відповідають нормативним. Значна частина матеріалів не знаходить свого застосування протягом тривалого періоду (півроку, а то й року). Тому з метою уникнення зайвих та непотрібних запасів на підприємствах необхідно постійно переглядати величину поточного, сезонного та страхового запасу матеріалів.

Таким чином, Україна може в повній мірі забезпечувати внутрішній продовольчий ринок якісною молочною продукцією, для чого в неї є необхідні потужності, ресурсний потенціал. Але для сходження на вищі щаблі економічного розвитку та інтеграції до Європи Україна має вирішити проблему достатньої забезпеченості підприємств матеріальними ресурсами.

Література

1. Стан і перспективи розвитку молокопродуктового підкомплексу АПК України. За ред. Шпичака О. М. К.: Інститут аграрної економіки УААН, 1999. — 156 с.

2. Мостенська Т. Л. Проблеми розвитку молочного виробництва в Україні/ Економіка АПК, 2001, № 6.

Л. М. Ченурда, кандидат економічних наук, доцент
Черкаської філії Української академії банківської справи

ПРОБЛЕМИ АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ НАДХОДЖЕНЬ І ВИДАТКІВ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Орієнтуючись на доповідь А. Ф. Павленка і Н.Г. Чумаченка, де обгрунтовані напрями трансформації курсу економічного аналізу, слід погодитися з авторами, що у зв'язку з поділом бухгалтерського обліку на фінансовий та управлінський з'явилася тенденція також економічний аналіз поділити на фінансовий та управлінський [1], наблизивши його до життєвих потреб підприємства.

Сьогодні, в умовах формування ринкової економіки, в умовах перехідного періоду, коли більшість підприємств змінило форму

власності, стаючи акціонерними, в той же час відчуваючи гострий дефіцит оборотних засобів, найбільш актуальними є проблеми раціонального використання грошових коштів та їх відтворення, тобто можливість генерувати потік грошових коштів. Ці проблеми неможливо вирішити без складання та аналізу на підприємствах звітів про рух грошових коштів. Цій проблемі, на мою думку, в існуючих посібниках з економічного аналізу приділена недостатня увага, крім деяких авторів (Н.Г. Чумаченко, І.В. Савицька та ін.).

Звіт про рух грошових коштів сьогодні є обов'язковим фінансовим звітом підприємств України та багатьох розвинутих країн світу. Його важливість полягає в тому, що він надає користувачам інформацію про рух найбільш ліквідного активу підприємства, тобто мова йде про еталон ліквідності. Господарська діяльність підприємства, спрямована на отримання прибутку, вимагає, щоб грошові кошти були переведені в різні активи (в різні види запасів), які, в свою чергу, перетворюються на дебіторську заборгованість як частина процесу реалізації. Результати господарської діяльності вважаються завершеними та досягнутими, коли після реалізації забезпечене надходження на підприємство грошових коштів; на їх основі міг би розпочатися новий цикл, який, як очікується, з часом принесе прибуток.

Зміст і методика складання звіту про рух коштів сьогодні регулюються одним із Національних стандартів бухгалтерського обліку, а саме П(С)БО № 4, який так і називається «Звіт про рух грошових коштів». В міжнародній, як і в національній практиці господарську діяльність підприємства прийнято поділяти на основну, фінансову й інвестиційну. При цьому рух грошових засобів відображається в звіті саме по цих трьох напрямках. Схематично це зображено на рис. 1.

Найбільш достовірну інформацію для складання звіту про рух грошових коштів можна отримати, правильно організува облік усіх надходжень і видатків грошових коштів. Однак сьогодні, коли процес обліку на багатьох підприємствах автоматизований, такий шлях вважається трудомістким.

Основною частиною звіту про рух грошових коштів є потік грошових коштів від основної діяльності. Зараз у закордонній практиці розрізняють два метода визначення потоку грошових коштів у результаті основної діяльності: прямий, або метод надходжень-виplat, і непрямий. Обидва методи передбачають трансформацію звіту про прибутки (збитки) або балансів підпри-

емств. Прямий метод має на увазі коригування кожної статті звіту про прибутки (збитки), тобто виключення з них негрошових доходів і витрат (достатньо пригадати, що звіт про прибутки (збитки) будується за принципом «нарахування», а тому частина вказаних сум може мати не грошовий характер). Схематично суть прямого методу показана на рис. 2.

Непрямий метод полягає в коригуванні суми прибутку на величину зміни поточних активів, обов'язків та інших балансових рахунків. Цей метод базується на основному положенні бухгалтерського обліку: активи завжди повинні дорівнювати зобов'язанню додати власний капітал (складовою якого є прибуток). Зміни в одному з рахунків балансу (в даному випадку грошові кошти) повинні співвідноситися з такими ж змінами на інших рахунках. Процес отримання суми змін грошових коштів в результаті основної діяльності непрямим методом схематично зображено на рис. 3.

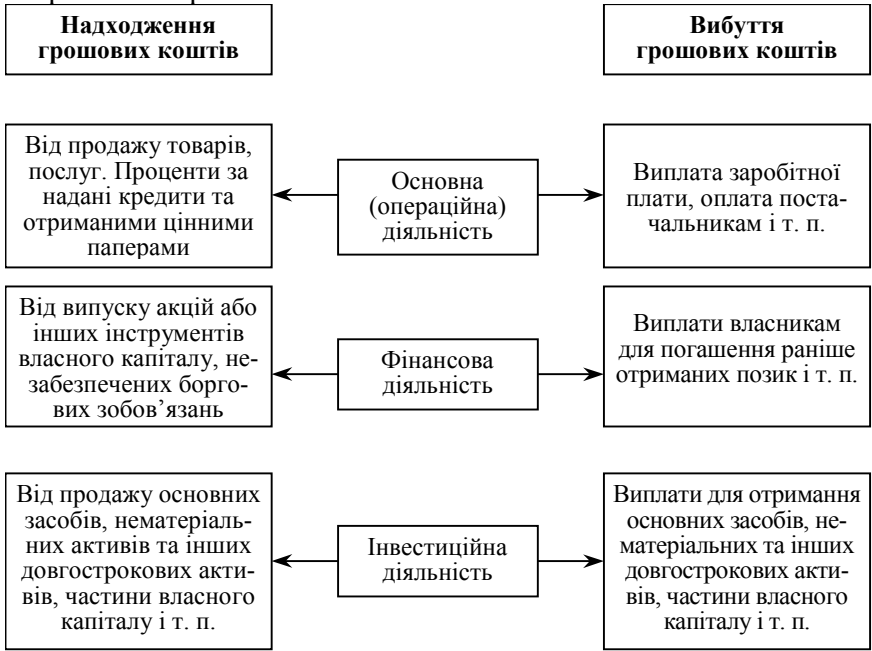

Рис. 1. Напрямки відображення руху грошових коштів

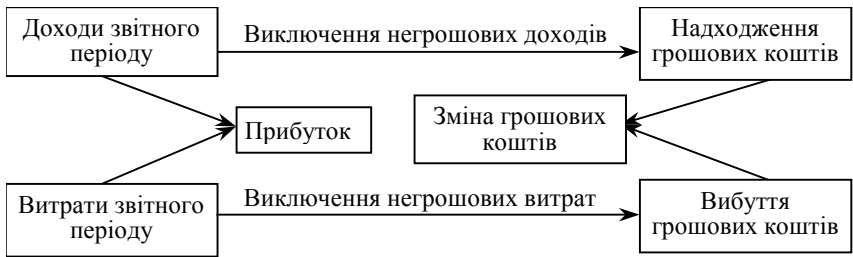

Рис. 2. Прямий метод визначення потоку грошових коштів

На мою думку, в сучасних умовах розвитку економіки користувачі фінансової звітності мають більш повну інформацію про фінансовий стан підприємства. Так, баланс відображає різні активи підприємства на даний момент часу і джерела їх фінансування (формування), звіт про фінансові результати — результати діяльності підприємства за певний період. Прибуток виражається у збільшенні різних видів активів, грошових коштів і т. п. Витрати виражаються у споживанні різних видів активів або виникненні зобов'язань.

Таким чином, очевидно, що прибуток загалом не може дорівнювати приросту грошових коштів. Дуже прибуткове підприємство може стикатися з труднощами при необхідності погашення кредиторської заборгованості і з нестачею грошових коштів для подальшого розширення. Підприємство, яке успішно збільшує обсяги продажу, може разом з тим мати погіршення ліквідності і зв'язування грошових коштів в активах, які не можуть бути ліквідовані при необхідності погашення термінових зобов'язань.

Крім того, деякі закордонні фінансові аналітики стверджують, що зміна грошових коштів — це показник результатів діяльності підприємства, який підлягає викривленням менше, ніж величина прибутку [2]. Це так, оскільки метод нарахувань, який дає значення прибутку, опирається на відстрочки і оцінки, які носять суб'єктивний характер більшою мірою, ніж при визначенні величини зміни грошових коштів. З цієї причини вони не тільки вказують на чисті операційні надходження грошових коштів, як на кінцеві показники прибутковості, але і підкреслюють, що саме грошові кошти, а не чистий дохід повинні використовуватися для виплати позик, заміни і розширення використовуваних виробничих потужностей, а також виплати дивідендів. Однак, на мій погляд, доцільніше співвідносити надходження грошових коштів із звітним значенням чистого прибутку для перевірки так званої якості прибутку. Чим ближчі значення надходження грошових коштів і прибутку, тим вище його якість.

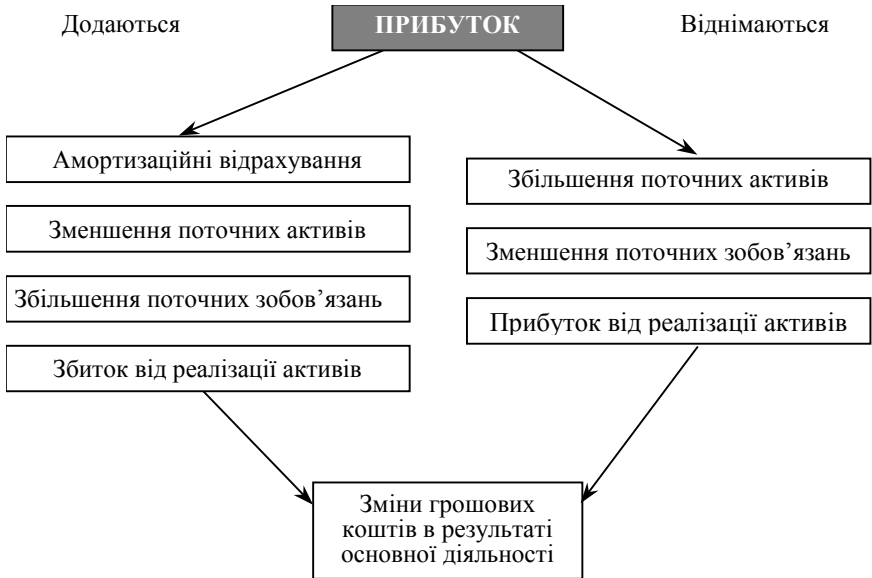

Рис. 3. Непрямий метод визначення потоку грошових коштів

Даний аналіз дозволить певною мірою попередити ситуацію, коли високоприбуткове підприємство є неспроможним заплатити борги по своїх зобов'язаннях. Таким чином, хотілося б відмітити, що звіт про рух грошових коштів, якщо його використати з іншими фінансовими звітами, дає інформацію, яка дозволяє користувачам оцінювати зміну чистих активів підприємства, його фінансової структури (в тому числі ліквідність і платоспроможність), а також впливати на суму і період руху грошових коштів з метою адаптації до навколишньої дійсності. Інформація про рух грошових коштів корисна для оцінки спроможності підприємства генерувати грошові кошти, а також дозволяє користувачам оцінювати і порівнювати поточні вартості майбутнього руху грошових коштів різних підприємств. Ця інформація також підвищує ступінь зіставлення фінансових звітів про результати діяльності різних підприємств, бо що усуває вплив різних підходів до обліку однакових операцій. Тому в сучасних умовах господарювання, після введення П(С)БО, особливо важливо зрозуміти додаткові можливості фінансового аналізу, які надає звіт про рух грошових коштів.

Література

1. Курс экономического анализа / Под ред. Баканова М.И., Шеремета А. Д. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: «Финансы и статистика», 1984. — 412 с.
2. Сидоренко В.И. Качество и рентабельность животноводческой продукции. — Минск: «Ураджай», 1976. — 126 с.
3. Павленко А. Ф., Чумаченко Н. Г. Трансформация курсу «Экономический анализ деятельности предприятия»: Научный доклад. — К.: КНЭУ, 2001. — С. 35.
4. Худяков А. В. Проблемы анализа денежных поступлений и расходов предприятий. — К.: МАУП, приложение № 3 к научному журналу «Персонал», 2000. — С. 88.

Т.В. Чередніченко, аспірантка

Київський національний економічний університет

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ МЕДИЧНИХ УСТАНОВ ЯК ФУНКЦІЯ УПРАВЛІННЯ

Перехід до ринку ставить задачу істотного відновлення методології й організації економічного аналізу в галузях соціальної сфери. Галузі соціальної сфери тісно пов'язані з діяльністю інших галузей суспільного виробництва, зокрема з виробничого сферою, що поставляє соціальній сфері свою різноманітну продукцію.

У період ринкових відносин значно зростає роль аналізу як однієї з важливих функцій управління. Адже виживання в жорстких умовах конкуренції неможливе без реалізації економічних методів, дієвість яких можлива тільки при глибокому й всебічному аналізі використання усіх наявних ресурсів. Економічний аналіз і далі має залишатися комплексним, що дасть змогу керівництву медичних закладів, контролюючим, фінансуючим організаціям одержувати повну та об'єктивну інформацію про результати діяльності медичних закладів. Разом із тим необхідно переорієнтувати методологію аналізу на дослідження тих нових для нашої економіки явищ у діяльності суб'єктів господарювання, які набувають особливого значення в умовах ринку і сприяють фінансовому благополуччю і надійності.

Інтерес до економіки охорони здоров'я пов'язаний перш за все зі зростанням вартості витрат на утримання служб галузі та з скороченням ресурсів охорони здоров'я у співвідношенні зі швидко зростаючими потребами суспільства в медичному забезпеченні.